

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshor hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszadásiát vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes szám ára 8 fillér.

Magyar élnhetetlenség.

(F. É.) Amerikában semmiből milliókat csinálnak, nálunk milliók értékekből semmit. Ez a mi élnhetetlenségünk s ez a magyarság évszázados stagnálásának, hátramaradásának oka. Hiába halmoz el minket a kegyes természet olyan kincsekkel, melyeknek a fele is elegendő lenne arra, hogy más helyütt boldoguljanak szerencsés birtokosai, hiába adott a Gondviselés ügyes felfogó képességet s tehetséget a magyarnak, mikor élnhetetlenségével viszont halomra dönti minden egyéb más tehetségét. Ugy vagyunk a mi tehetségeinkkel, mint a tehén, mely ugyan sok tejet szolgáltat, de a tejes edényt a fejés után felrugja. Mit érünk mi tehát mindazzal a sok természeti ajándékkal, melylyel a Jó Isten megáldott, mit mindazokkal a tehetségekkel, melyekkel a magyar faj felruházott, ha élnhetetlenségünkkel másrészt megsemmisítünk minden lehetséges eredményt.

Kissármáson a hatalmas természet gázforrásokat ajándékozott a magyarnak. Oly hatalmas erőforrásokat, melyekkel másutt világra szóló ipart s gyárvállalkozásokat létesítettek volna. Amerikában is vannak hasonló gázforrások, de felényi ily gazdagok s mégis a világ legelső vas-

iparának s gépterelésének székhelyét alapította meg ez a természeti ajándék.

Nálunk is már nem új keletű a kissármási gázutak és források létezése, csak ujabban vetettek szemet s figyelmet létezésükre. De [most is a helyett, hogy szakértő kezek munkájával áldást s gazdaságot aknáltak volna ki a föld önként nyújtott erőforrásából, a bajnak szülőforrásává tették azt. A kissármási gázforrások felrobbantak s most hatalmas területen ég a gáz, mely gazdátlanul párologott immár Isten tudja minő idők óta. A megkezdett munkálatok, melyekkel az éllanó erőforrást lekötni akarták, a mérnöki munkálatok, melyekkel a gázutakat elzárni óhajtották, úgy látszik nem a helyes utakon haladtak, mert különben nem lett volna szabad a katasztrófának bekövetkeznie s világ csufjára megérnünk azt, hogy a természet ajándéka, melyet másutt virágzó gyáripár megteremtésére használtak volna, nálunk katasztrófa szülőanyja legyen.

A magyar élnhetetlenségről már igen sokat írtak s talán még többet fognak írni a jövőben; ez az élnhetetlenség azonban már határos a vétkes könnyelműséggel s éppen azért fel kell emelnünk tiltakozó szavunkat minden esetleges visszaélés ellen, mely a kissármási munká-

latok végzésénél előfordult s a hatóságok szigorú vizsgálatát kérjük, hogy legalább lelkiismeretünket megnyugtassuk s tisztán lássunk ebben a szerencsétlen kérdésben, mert a külföldet megnyugtanni s annak jogos felháborodását, valamint élnhetetlenségünkről táplált véleményét eloszlatni úgy sem lesz módunkban.

Meglátjuk hát végre ebből a szomorú esetből, hogy vajjon mindig és mindenkor a magyar élnhetetlenség-e az oka annak, hogy nem tudjuk kincseinket úgy felhasználni, hogy azokból csakugyan kincsek váljanak, avagy hogy a vétkes könnyelműség is segítőtársa a mi élnhetetlenségünknek?!

A kissármási gázrobbanás legalább egy pillanatra erre a gyengékre fordította a közfigyelmet s ha sikerül majd a káros tüzet lokalizálni s e természeti erőforrásokat valóságos erőforrásokká alakítani, akkor talán ez a katasztrófa még hasznos is lesz úgy annak az ügynek, mint az egész Magyarországnak.

Képviselőházi ülés. Kabós Ferenc elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Bemutatja a szolnoki és budapesti népgyűlés feliratát a véderőjavaslatok ellen.

Vertán Etele, a hovautalásnál ellenindítványt tesz.

Sorra kerülnek a névszerinti szavazások.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az élet tükre.

Írta: Prohászka Ottokár.

Van a zöld Stajerben egy időrágta, sziklás hegy s lábánál egy kis tó. Csak 3-4 holdnyi; nem is mély, mindenütt látni a fenekét. Pisztrángok sűrűkéznek mozdulatlanul a napsugártól átjárt vizekben, s ha egyet lépünk, nyil sebesen cikáznak el a kristálytükörben, hogy odább ismét megmerevüljenek. De a cikázó pisztrángok játéka kívül, látni ott más, bűvös színjátékot, a színek játékát, amelyet csak a napsugár tud játszani az átlátszó vizeken, ezen a vastag kristályhasábokon s kékes és zöldes, opálos és smaragdos színekben török meg rajtuk Lépten-nyomon új fények s új világítások ragyognak szemembe s eltelem velük úgy, hogy szívárványos lesz a keret: mindannak, amit látok: hegynek, fának, fűnek, bokornak, sziklának. Ezt a napfényt nem lehet leírni; azt látni kell. Aki nem látta, az nem tud róla. Elgondolni sem lehet; azt érezni kell. S csak aki látja az érzi. Aki elgondolja, az csak a képét gondolja el; de milyen kép-t? Vérszegeny, halvány kép; a meghalt napsugár ár-

nyékát. S minél tovább néznél önmagában ezt az elgondolt napsugárt, ezt a hideg, kísértet-napsugárt, annál inkább elsötétülne s fázna tőle a lelke. — S azokat u színeket sem lehet leírni; azokat is csak a valóságos napsugárral érintkező s töltkező lélek fogja meg. — Ha gondolataimban képletekre vinném vissza a vizet, kapnék sötét, hideg, láthatatlan parányiságokat; ha a napsugárt ölném meg s boncolnám szét, kapnék valami ősz port, ősz ködöt, ősz füstöt, melyről nem mondhatok semmit s kapnék rezgést, mely nem szín s nem fény s nem hang s nem az én világom. Ez a boncoló elvonás voltaképp mindig gyilkos; a színeket kioltja, a hangokat elnémítja, az életet megöli s a dolgokat képletekké vékonyítja. De hát minek e sötét ürességbe elmerülnöm, mikor itt állok a színes, hangos valóságban s élvezem e makula nélküli szépséget, ezt a kifogyhatatlan s áradozó bőséget? A napsugár is kifogyhatatlanul omlik a felhőtlen égből s ez a kristályviz is kifogyhatatlanul fakad s közvetlenül a hegységből ömlik a tóba. Sziklák közül bugyan elő 2-3 méter szélességben; hullámai átvetőnek a vízi mohhál benőtt köveken, mialatt ütemszerűleg dagasztják s apasztják a kövek mohos tarját. Fenyők árnyékolják a vízfakadásokat s így az első hullámvetés nem lát napvilágot, hanem árnyékot;

de tíz lépésnyire már a tóban simulnak el a hullámok s verőfény izzik tükrükön.

Amiről azonban ez a tó híres, az nem a verőfény s az opálos sugártörés, — hisz van az Isten szép világában ebből másféle is elég, hanem arról híres a tó, hogy vak pisztrángok vannak benne s arról még híresebb, hogy ezek a vak pisztrángok idővel ismét visszanyerik szemük világát. Elvesztik a sötétségtől s visszanyerik a világosságtól. A sötétségbe pedig úgy kerülnek bele, hogy követve ösztönüket, mely őket a víz folyása ellen uszni készíti, belekerülnek a hegység üregeibe, azokba a tekete tavakba, hol nincs szín, nincs fény, nincs napsugár, s mivel nem tudnak soká kitalálni onnan, hát belevakulnak. Ez a szemelváltozás azonban nem lehet lényeges, vagyis nem a szemideg, sem más lényeges része a szemnek nem pusztul el bele, hanem csak ideiglenes bénulásba esik; mikor pedig a halak visszakerülnek a napsugaras tóba, ott megint látók lesznek.

Mikor így a tó napsugaras fényzórdásait nézem s a kristályvizek vak lakóira gondolok: önkénytelenül a szellemi világ kristályos mélységei jutnak eszembe, melyeknek mi mindnyájan lakói vagyunk; több kevesebb öntudatossággal, de kétségtelen bizonyossággal. Ezekbe a mélységekbe belevezet minket a nevelés,

Valódi Perzsa és Szmirna-szőnyegek legolcsóbb árban kaphatók
Haas Fülöp és Fiai cég RIMANÓCZY-PALOTA.
 Szőnyeg, függöny óriási választékban.

Meghiusult a békeakció.

A béketárgyalások eredményével, illetőleg eredménytelenségével igazán úgy vagyunk, hogy találgathatjuk a kabátunk gombjain: Béke? Háború? Egyik nap ez a hír jön, másik nap az. Egyik lap ezt írja, másik azt.

Ma még ráadásul egy harmadik is jött, hogy t. i. egyelőre fegyverszünet lenne, amelynek tartama alatt a költségvetést tárgyalnák. De egy másik tudósítás azt is rögtön megcáfolja, sőt hozzáteszi teljes bizonyossággal, hogy *Berzeviczy* lemond, 3 nap múlva *Tisza* István gróf lesz a házelnök s nyomban megindul a legádázabb küzdelem.

Ha azonban a béketárgyalások meghiusulnak, akkor bizony alig esik túl a képviselőház 3 nap alatt az elnökválaszgon. *Justh* Gyula már jelentkezett, hogy ő az elnökválasztást is megobstruálja.

Mi nem tudjuk elhinni, hogy a kormány az ellenzéki pártok békés hangulatát fel ne használná legalább arra, hogy a költségvetést letárgyalassa. Erre lenne legnagyobb szüksége az országnak. Az alatt folytathatják a béketárgyalásokat.

És ha megint nem vezetnének sikerre, ám jöjjön a harc, de első sorban akkor sem a véderőtörvényért, hanem amire a mi obstrukciós parlamentünkben legnagyobb szükség van: új parlamenti rendért, — mert addig nem lehet egy lépést sem tenni semerre sem.

Mig az egész országot ez a se kint, se bent állapot izgatta, addig *Berzeviczy* és a többi vezetők tárgyaltak hetek óta.

És a legújabb hír bizony éppen nem biztató, sőt most már azt tudják, hogy tegnap a béke teljesen a kutba esett.

Berzeviczy békeakciója teljesen meghiusult. Az ellenzékkel nem sikerült eloszlatni azokat az ellentéteket, amelyek a két felet elválasztják.

Hivatalosan is bejelentette *Berzeviczy*, hogy nem sikerült a béke, mert nem tudott oly biztosítékot nyújtani, amely az országgyűlés háborútlan munkáját garantálná.

Berzeviczy a kedvezőtlen eredményről azonnal értesítette *Khuen-Héderváry* miniszterelnököt, aki nyomban érlekezett *Tisza* Istvánnal és *Kabossal*.

A kormány rögtön összeült tanácskozással, hogy a béke meghiusulása folytán előállott helyzetben a kormány további megtartását és a munkaprogramot megbeszéljék.

Az általános vélemény, hogy *Berzeviczy* lemond a Ház elnökségéről, s azután új elnök alatt a házszabályok módosítása, szigorítása következik.

Majdnem bizonyos, hogy *Tisza* István lesz a Ház elnöke. Kérdést intéztek hozzá az iránt, hogy elvállalja-e az elnöki széket s a megrendszabályozást, amire azt felelte:

— Mikor látjuk, hogy három hónap óta az ellenzék a békés munkát megakasztja s az ülések alatt garázdálkodik, kötelesség a házszabályok szigorítása.

— Hogyan gondolja ezt?

— Ha arra kerül a sor — ugymond *Tisza* — hogy én találjam meg arra a módokat, vállalkozom rá!

Tisza Istvánnak ezen kijelentését úgy magyarázzák, hogy kész az elnökséget elfogadni s az obstrukciót letörni. Hír szerint azonban *Tisza* ezt a teltevést lecáfolta.

Ezen kijelentést különben a folyosón is nagy izgatottsággal tárgyalták.

Állítólag gróf *Andrássy* azon kijelen-

tést tette, hogy nagyon sajnálná *Tiszát*, aki neki jó barátja, ha ilyen szerepre vállalkoznék. Ő, ha az erőszakot alkalmaznák, inkább csendőrökkel viteli ki magát a Házból, de az erőszak előtt nem deferál.

A képviselőházban különben elterjedt a hire, hogy parallel ülések lesznek.

Hétfőtől kezdve óriási fordulást várnak.

Forrongás a tanárok közt

A jászói prépost nyilatkozata.

Az Országos középiskolai tanáregyletnek a kath. egyházat és annak iskoláit mélyen sértő és provokáló határozata folytán megindult forrongás egyre tart. A pannonhalmi főpát fel-emelő példájára egyre többen és határozottabban foglalnak állást a tanáregyesület ellen s naponkint csapatosan jelentik be kilépésüket a katolikus szerzetes és világi tanárok.

A bennünket közelről érintő jászói prépost *rend* nagyjedemű prépostja *Takács* Menyhért, kinek vezetése alatt állanak a nagyváradi, kassai és rosznyói hírneves főgymnasiunok, tegnap az *Alkotmány*-ban a következő önértékes szép nyilatkozatot tette közzé:

A legutóbbi egy-két év óta fokozódó aggodalommal néztem azokat az elszomorító jelenségeket, amelyek az Országos Középiskolai Tanáregyesület választmányának kebelében a magyar tanárság paedagogiai egységét és egyetértését földúlással fenyegető módon mennek végbe. Világosan látom, hogy ez az erkölcsi testület, amelynek nevéhez annyi dicsőség, annyi érdem fűződik a múltból, ma már leszállt a maga paedagogiai hivatásának magaslátáról s félretéve azokat a tiszteletre méltó tradíciókat is, melyek a kartársi szeretet s a felsőbbiség iránti tisztelet ápolására vonatkoznak, izzó szenvedélyvel személyes harcot indít a vallásos meggyőződés és különösen a katolikus Egyház s an-

mely lelkünket fényel, a tudás s a hit fényével árasztja el s ha van hozzá lelkünk, ezek a fények bennünk is csodálatosan bomlanak s törnek s a világnézet gondolataiban s a kedély hangulataiban jutnak öntudatunkra. A lélek hite Istenben s a győzelmes jóban, az ember vágyódása igazság s szeretet, öröm és szépség s jóság után, a lelkiismeret tisztasága, a jóakarát ezertéle fényárnyalata, lelkesülés s áhitat heve, az erényes motívumok ragyogó skálája, ime ezek a lelki világ kristályos vizei, tele hintve fényel s színnel, átítatva napsugárral, a Szentlélek tüzevel. Ezekben a vizekben él az ember lelke. Mint a pisztrángok a stjajeri tóban, az embert is szín és fény s misztikus mélységeknek tükrözése veszi körül. Az élet, mely érthetetlen mélységekből fakad, az ember lelkében válik öntudattá s az Isten kegyelme, mint a legmagasabb s legmélyebb egeknek napsugara, vonzólag s biztatólag törik meg szemében.

De az életnek a stjajeri tóhoz való hasonlósága még abban is találó, hogy a fényes, szellemi világban is sötét, vak emberek élnek, megvakult lelkek, kik látásra születtek ugyan, de a látás hivatásából kiestek. Pisztráng és ember, az egyik a vízben, a másik a szellemi világ mélyégeiben, voltaképp egyféle ösztönnek enged. Mint ahogy a pisztrángot ösztöne hajtja a víz-

folyással szemben a hegy üregeibe, úgy hajtja a lelket a kutató ösztön, a kritikus ész az okok sötét mélységeibe, a dolgok s a lét eredetéhez föl. Az ember is a mélységbe szeretne bejutni. Mint ahogy a pisztráng vágyik a víznek forrása után: úgy szeretné tudni az ember is, hogy hol s honnan fakadnak a lét vizei. Mint ahogy a pisztráng a hegy sötét tavain át voltaképp megint napsugaras vizekhez remél jutni: úgy akarja magát az ember is átvágni a valóság sötétségén föl a belátás s a világos látás fényességébe. Nagyban hiszi, hogy észével úgy fölméri a világot, hogy mindent megért; hiszi, hogy a világ mindenestül beleje fér. Ez a balhit eikapoit, vakmerő kutatóvá s elemzővé avatja őt s anynyira elragadja, hogy a századok tapasztalatát, a bölcsék segítségét, az emberiség közmunkáját kicsinyli s azt gondolja, hogy nem szorul senkire, hisz van esze. Tud kutatni és kritizálni, tud kételkedni és tagadni. Az ilyen szertelen lélek tényleg fényes vizekről sötétségbe tévedt s oly okos lett, hogy nem lát már a világon semmit fényből s napsugárból, jóságból s igazságból. Sötét van; de csak azért, mert ő lett vak.

Másokat másféle ösztönök visznek. Ők a víz hullámain, az élvezetek s örömelek vonzását követve indulnak el. Érzik, hogy az életvágy titokzatos lüktetése több s boldogabb életet

sürgét. Érzik, hogy szeretetből való minden s ép azért nem lehet kín és semmiség a vége. Föl akarnek melegedni; élvezni akarnak s örvendezni, hogy ezt a főbb életet megtalálják s az élvezet poharát fenékiig üríthessék, kiszúrják a lelkük szemét, a lelkiismeretét.

Sok ilyen megvakult s kiszúrt szemű lélek van a világnak *Krisztustól* elfordult, éjszakai oldalán. Ösztönök vezették őket oda, melyekre szenvedélyesen s meggondolatlanul s ép azért vesztükre bízták magukat. Kár értük! Tudom sajnálni azokat a szegény tévelygő lelkeket. Eléjük állok s rámutatok az opátos, smaragdostajjeri tóra: nézzétek, ez a pisztráng hazája s nem az üreg, ahol megvakult. Nem tagadom, hogy az ész s a szív ösztöne előre hajt; az egyik mindent érteni, a másik mindent bírálni kíván; azt sem tagadom, hogy a lét összefüggései a mélybe intenek s a mélységek vonzanak is; de azért mindenütt érvényesül az élet főtvörvénye: látni akarok s nem vakulni; a léten épülni akarok s nem tönkre menni.

Borzongva gondolok a hegy üregeinek mélysegeire, melyekből a kristályvizek fakadnak. Elismerem, hogy tiszták s titokzatosak, de mig ott benn vannak, nem az én világom vizei s én nem kívánkozom rájuk. Epen úgy tudom, hogy vannak a létnek is mélysegei valamit tu-

Jenny Jenő órás és ékszerész
Nagyvárad, Sz. János-u. 39 sz.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát zseb- és ingaórákban, valamint legújabb kivitelű ékszertárgyait, óra és ékszer javításokat a legjutányosabb árban pontosan eszközölök s valamint brilliáns köveket és

tört aranyat napi árban becserelek és megveszem. Óra javításokért 1 évi kezességet vállalok. A helybeli és vidéki n. közönség szives pártfogását továbbra is kérem. Maradtam

tisztelettel

Jenny Jenő.

mak iskolái ellen. Féltreismertetlen az a szándéka, hogy az állami iskolát vallás nélküli iskolává változtassa át s ezért szükségesnek tartja leszólni, kisebbiteni, sőt támadni azokat a tanterveket, akik a keresztény világnézet alapján állanak s eléggé bátrak, hogy a meggyőződésüknek társadalmi életükben is kifejezést adjanak. Mi, *régibb tanárok* szeretjük, becsüljük, támogattuk egymást felekezeti különbség nélkül s a művelt társadalom csak épülni tudott kartársi jóviszonyunkon; de legtöbbet nyert vele az iskola, amely bármilyen jelleggel ékeskedett is, rokon volt a fajszeretethez, rokon a nemzeti ideálok rajongó követéséhez, rokon a kereszténység közszelleméhez. Fájdalom, ma az ellenséges érzelmek kerekedvén felül, a visszavonás, a bomlás útjára tévedtünk. *Teljesen átérzem és osztom a Szentbenedek-rend tudós főpapjának és jeles tanártestületének felháborodását s nyíltan kijelentem, hogy min: az Országos Középiskolai Tanáregyesület tiszteletbeli tagja, aki a tiz év előtt önzetlen egyetértésben működő közgyűlés bizalmából nyertem a nekem ma is becses diszoklevelet, semminemű szellemi kapcsolatban nem maradhatok az Egyesület mai választmányával, — melynek részéről a katolikus Egyház inzultálva lett — mindaddig, amíg egy egészséges reorganizáció be nem következik.*

Ami a Katolikus középiskolák ellen intézett támadást illeti, arra a legközelebb tartandó katolikus tanáregyesületi közgyűlés lesz hivatva a méltó feleletet megadni.

Takács Menyhért.

E nyilatkozatnak anélkül is nagy súlyát még növeli az a rendkívüli körülmény, hogy *Takács* képviselő tiszteletbeli tagja volt a tanáregyesületnek s ime mégis megszakit vele minden kapcsolatot.

A nagyváradi tanári kör megalakulása.

Eppen erre a forrongással teli legrosszabb időre tüzték ki *Naggyáradon* a tanári kör megalakítását. Persze az országos tanáregylet szabadkőműves iránya homályt vet erre a vidéki

dok is róluk; de ugyanakkor érzem s tudom azt is, hogy azok a mélységek sem az én világom s ép azért nem merülök el bennük. Engem nem azért teremtett az Isten, hogy a lét sötét mélységeiben megfagyjon a lelkem vagy hogy a nagy titkok mértéketlen kutatásának betegje legyek. Azért sem teremtett, hogy az életösztönt követve az erős, mert mértékes, életkorlátjain túltegyem magam s jót s erényt, bünt s botlást szétkülönböztetni ne tudjak s erkölcsi vakságba essem; hanem a napsugárba bele s látónak teremtett, hogy a természet összes remeklésein s a lelki világnak fényes eszményein naggyá neveljem önlelkem fényét, hevét, örömet s szépségét. Látó akarok lenni! Ne szurja ki a szememet sem a tudás, sem az élvezet vak ösztöne. A fölvilágosodottság s a f jlettebb s boldogabb élet napszámosa akarok lenni; szomjazok tudást s a nemes, tiszta öröm nálam nem kopog zárt ajtókon; de egytől óvakodom: ne vezessen a kutatás a pesszimizmus s a tagadás jégbarlangjaiba s a kultu baladás s az erők fokozásának vágya ne ördög le hitemet s bizalmamat, — lelkemnek viragat.

Ebből a tóból az élet problémája mint napsugaras szépség nézett ki rám; ráismertem s úgy éreztem, hogy *ővé* vagyok.

fiók tanár egyletre is. Hiába hangoztatják a bizonyára jóhiszemű alapítók, hogy: távol tartják magukat a politikától s forrongó társadalmunk küzdelmeitől és kizárólag az ifjuság oktatás-nevelés ügyére fordítják figyelmüket, — a katolikus tanárok nem bíznak benne, tartanak tőle, hogy igazi fiókja lesz az országos egyletnek a radikális szellem tekintetében s azért vonakodnak részt venni az új egyletben.

A vasárnapi megalakulás mutatta, hogy indokolt az ő vonatkozásuk. Megalakult ugyanis a tanári kör, de *sem a főigazgató nem vett részt azon, sem a premontrai főgimnázium tanárai, sem a rkath. tanítóképző tanárai, sem a gyulai rk. főgimnázium tanárai* nem léptek be az új tanári körbe. Megválasztották a tisztikart is, a kör alelnöke *Tatár Balázs* szalontai igazgató lett, jegyzője *Olti Mózes* reáltanár — mindketten ismert szabadkőművesek.

Más időkben bizonyára életképes módon, a kerület összes tanárainak bevonásával alakult volna meg a tanári kör, de így sem lett volna szabad ilyen exponált szabadkőműveseket az új tanári kör vezetőségébe ültetni. Ilyen tapintatlansággal nem lehet oda vonzani később sem azon kimaradottakat, akiket ott az első hely illetett volna meg.

Az olasz-török háború.

Az olaszok helyzete Tripolisban mind válságosabb, s a török és arab csapatok most már Tripoliszt is visszafoglalták. Oriási vérengzés után a törökök teljesen urai ismét a helyzetnek. A legutóbbi ütközetben az olaszokat olyan nagy veszteség érte, minő a török-orosz háborúban is ritkán fordult elő.

Az oriási vereség híre konsternálta egész Olaszországot.

A legújabb hírek a következők:

Tripolisz visszafoglalása.

Konstantinápoly, okt. 31. A vezérkar egyenesen Tripoliszból táviratot kapott, hogy a törökök két napig tartó véres csata után visszafoglalták Tripoliszt. Harc közben ötezer olaszt megöltek, 700-at elfogtak. Azonkívül 95 ágyút, 37 golyószórót és 1200 láda lőszer zsákmányoltak. A hadügyminisztériumban ezt a hírt eddig még nem erősítették meg.

Konstantinápoly, október 31. Tegnap későn este közhírré tette a hadügyminisztérium, hogy megérkezett a megerősítő jelentés Tripolisz visszahódításáról.

Konstantinápoly, október 31. A hadügyminisztérium ma reggel félhivatalos jelentést adott ki, hogy a legutolsó tripoliszi hírek szerint a török sereg nagy győzelmet aratott s állítólag 12 000 olasz katona lett harc képtelen. Egy részük elesett a csatában s több mint a fele hadi-

fogságba került. A támadó arabok a visszahódított tripoliszi kaszárnyában 100 olasz ágyút zsákmányoltak. Hivatalos megerősítésre várnak a hadügyminisztériumban, de a győzelem hírének igaznak tartják, a lelkesedés nem ismer határt.

Az öröm Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, október 31. A főváros lakossága örömmámorban uszik. Bizottság alakult, amely előkészíti a nemzeti ünnepet, ha megjön a hivatalos jelentés a török fegyverek diadaláról.

Nagy fátyásmenet lesz a Dolma Bagcse előtt, a várost ki fogják világítani s azt a napot a mohamedánok országos ünneppé avatják.

Assim bey külügyminiszter a tegnap délutáni diplomáciai fogadtatás alkalmával közölte a külföldi diplomáciai testület tagjaival, hogy az olaszok be vannak zárva Tripoliszban s hírt kapott róla, hogy Tripolisz várfokain fehér lobogó leng.

Vihar a tengeren.

Konstantinápoly, október 31. Itt föltétlenül hisznek a tripoliszi győzelem hírében s azzal magyarázzák a váratlan sikert, hogy az észak-afrikai partokon napok óta hatalmas vihar dühöngött és az olasz flottának nyílt tengerre kellett kimennie, nehogy az orkán a sekély partokon kárt tegyen a hadihajókban. Ezt a kedvező alkalmat használták fel a törökök, mikor az olasz hadihajók nem támogathatták ágyutűzzel a szárazföldi helyőrséget. Újabb hír azt újságolja, hogy *Caneva* fővezér hadifogságban van. Egy másik verzió arról tud, hogy az olasz főparancsnok súlyosan megsebesült a csatában.

Merénylet egy ezredes ellen.

Róma, október 31. Bolognában tegnap a 35. gyalogezred 300 emberét kiállították a kaszárnya udvarára. Mikor *Stroppa* ezredparancsnok bucsuzó beszédet intézett a katonákhoz, egy ujonc kiugrott a sorból és rálőtt az ezredesre. *Stroppa* ezredparancsnok súlyosan megsebesült. A merénylőt *Mazettinek* hívják s a mikor a katonák a földre teperték, azt kiabálta, hogy meg akarja bosszulni a Tripoliszban vágóhidra vitt olasz ifjak halálát. A legények majdnem agyonverték a merénylő ujoncot.

Tüntetés a vereség miatt.

Milano, október 31. Genuában tegnap nagy zavargások voltak. A szociáldemokrata II. Lavoro azt a hírt közölte, hogy az olaszok Tripolisznál az utolsó csatában 500 halottat vesztek. A városi nép a szerkesztőség elé vonult, az áruló lapot elégette s minden ablakot betört, aztán a hazafias lapok szerkesztőségei előtt tüntetett a háború mellett.

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradi temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos.**

Halálra ítélték Regulát.

Ítélethírdetés az edelényi gyilkosság ügyében.

Az edelényi véres gyilkosság vakmerő tettese, ifj. *Regula Ede* felett tegnap mondta ki az esküdtszék verdiktje alapján a miskolci törvényszék az ítéletet, amely *kötél általi halállal bünteti a többszörös gyilkost.*

Az utolsó napi tárgyalás lefolyásáról a következő tudósítást adjuk:

Geöcs elnök reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást s mindenekelőtt az esküdtekhez intézendő kérdéseket olvasta fel.

Négy főkérdést és kilenc kiegészítő kérdést fognak az esküdtekhez intézni. Felteszi a bíróság a kérdést az előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosságra, a szándékos emberölésre, a bűnrészességre és azonkívül a bűnösség minden lehetőségére.

Az ügyész a bűnrészesség kérdésének feltevése miatt semmisségi panaszt jelentett be, ellenben *Lengyel Zoltán* védő nagy megnyugvással veszi tudomásul, hogy a törvényszék a törvény szellemének, a bűnösség minden lehetőségére feltétlenül a kérdést, teljes mértékben eleget tett.

Ezután szólásra emelkedett dr. *Bulyovszky* főügyész helyettes, hogy vádbeszédjét elmondja. Mindenekelőtt vázolja a gyilkosságnak már többször ismertett és eddig kiderített történetét. Azután felsorolja mindazon körülményeket, különösen a hullákon észlelt fejszecsapások nagyságát, formáját, mint amelyek a Boldvában talált fejszétől eredtek, melyek mind azt bizonyítják, hogy a gyilkosságot *Regula Ede* egymaga követte el.

Ilyen mérvű elromlottságról, ilyen elzúllott gonoszságról, ilyen vad bestialitásról, igen tisztelt uraim, itt nem kell bölcselkednünk, itt nem kell szónokolnunk, itt nem lehet és nem szabad humanizmusról gondolkoznunk. Itt az igazság irtóztató súlyával kell büntetnünk, hogy e vadállatias embertől a társadalom meg legyen örökre mentve.

Mondják ki bűnösnek a rablógyilkosságban, hadd legyen e szent hely a lelkiismeret ítéletének megdönthetetlen igazságos temploma.

Most dr. *Lengyel Zoltán* védő kezdett a védőbeszédében.

— Esküdt uraim! Kétségbeesítően nehéz a feladat. Védelem kell ott, ahol három kiontott ember vére kiált boszuért. Védelem kell, mikor az egész társadalom példás megtorlást követel. Amde a védőügyvédnek törvény szerint és lelkiismerete szerint nem szabad megítélni a nehéz feladatok előtt sem. A védelem nem a népszerűség és nem az üzlet kérdése, hanem jogi és erkölcsi kötelesség, mint az orvosé, aki a gyilkosnál megsebesült tettest orvosolja.

Egy szegény korcsmáros zsidó család pusztult el. Megölték őket rongyos pár száz koronáért. Az egész magyar társadalom, mint egy ember, kívánt elégtételt.

Beszélt dr. *Lengyel* a tettesség, majd a büntetési viszony kérdéseiről s kiemelte a nyomozás fogyatékos voltát. Azután így folytatta:

— Ily körülmények között az esküdt urak lelkiismerete kell, hogy döntsön a tárgyi bizonyítékok kétségtelen igazsága mellett vagy ellenére.

A halálítélet.

Délután 3 órakor vonultak vissza az esküdtek s 4 órakor hirdették ki a verdiktet. Az esküdtek minden kérdésre igennel feleltek.

A bíróság rövid ideig tanácskozott s a verdikt alapján az elnök kibírdette az ítéletet, amely szerint ifj. *Regula Ede*t **kötél általi halálra ítélté.**

Midőn az ítéletet *Regula* meghallotta, egy pillanat alatt viaszsárga lett, izgatottan kapkodott a fejéhez s összerogyott.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

Legjobb minőségű

valódi amerikai cipők

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

UJDONSÁGOK.

Halottak napján.

Ma, halottak ünnepén az Elet és a Halál találkozik egymással a temetőben. Az élők kimennek oda a virággal borított sírhantokhoz, amelyek elszakasztották tőlük szeretteiket. Elviszik a szeretet, a kegyelet virágait.

Megújulnak a fájdalmak, felszakadnak a sebek. A halál gondolata irtó súlytal nehezedik a lélekre . . . De nem. A virágokkal halmozott sírhalmokról fényesség tör a szemekbe, gyertyalángok törnek az ég felé. Azok gyújtották, akik elmentek a szeretteikért imádkozni. Ez a fény az a világosság, a hívő lelkek megnyilatkozása a Hit feltörő fénye . . . A temető kapujában ott áll a kereszt és aranyfényű betűkkel ragyog az Írás szava:

Feltámadunk!

Es akik kimennek a temetőbe és a Szeretet legszebb jelét, a viruló virágokat viszik a megboldogult földi poraihoz, azoknak lelkében kioltbatatlanul él az élő, igaz Hit és a Remény. Es ezért a fájdalmak nem ujulnak fel, a régi sebek helyén nem fakad újabb fájdalmasabb. Nem. A hívő lélekből halk hangú fohász tör az Eg felé és ennek nyomában enyhül a fájdalom, mert él az örök Vigasztaló és az Elet az, — örök.

A gyermek, aki elvesztette azt, aki neki a földön a legkedvesebb, feltekint az égbe és úgy érzi, mintha onnan felülről sugároznék le rá a szülői szeretet édes melege, amelyről azt hitte már, hogy többé nincs . . . Es a szerető anyja és apja, akiknek meleg és vidám családi fényéből elrepült a nevetve csacsogó kicsike akinek angyali gyermekarca, minden lépte, minden szava, a mosolya, a játéka kacagó boldogságot árasztott az otthon-ba, aki virágokkal hintette be azoknak a szívét, lelkét, akik őt az övének mondták, a szívükhöz ölelték, szeretve-szerették, akik gyönyörködhetek benne, azoknak a lelkében is a könnyező nehéz fájdalmat felváltja a vigasztaló hit, hogy a földi angyal helyett, felülről az örök Magasságból, a csillagos égből mosolyog le rájuk az új, boldog égi angyal . . .

Akik szeretik egymást, azokat a halál nem tudja elszakítani soha, soha . . . a lélek él . . . az Elet örök, feltámadunk . . . találkozunk . . .

M. L.

Ma délelőtt, *Mindszéntek ünnepén*, a róm. kath. templomokban, a rendes időben, ünnepélyes istentisztelet lesz. Délután, halottak napjának előestéjén a hívők ezrei zárandokolnak a temetőbe, hogy lerójják a kegyelet és szeretet adóját.

Az egyesületek testületileg vonulnak ki, hogy eleget tegyenek a hála és kegyelet kötelességeinek. Este 5 órakor az újvárosi templomból körmenet indul a *Rulikovszky* temetőbe, míg *O. Assiban* a plébánia templomban tartják meg a meghaltak lelki üdvéért a könyörgést. Csütörtökön, halottak napján, az összes templomokban a szokott időben gyászistentisztelet lesz.

A temetőben és a templomokban ezuttal is gyűjtenek a *tüdővész szanatórium* javára.

Halottak napja a jogakadémián. Hazafias kegyelettel adózik a jogakadémia ifjusága ezidén is nagy halottainak. Elzárandokolnak a hősök sírjához és ihletett lélekkel lerójják a kései unokák szent adóját a földi emlékek előtt. Nem feledkeznek meg volt professzoraikról sem s mindenik sírjánál lesz egy-egy meleg szavuk az elhunyt szelleméhez. Megállanak egykori kollegáik sírjánál is, akik fiatal fővel hanyatlottak sírba. Ezeknek emléket boros, fájdalmas lélekkel őrszi a nagyváradi jogászság; hantjaiknál legőszintébb fájdalomtól remeg a barátok hangja.

Ma délelőtt 11 órakor az újvárosi temetőben *Papp Jenő* fog beszélni *Rulikovszky* sírjánál s az ott nyugvó tanárok emlékei előtt.

A város területén levő emléktáblákhoz, szobrokhoz és az olasz temető halottaihoz délután fél 6 órakor indul az ifjuság s az emlékbeszédeket a következő sorrendben tartja meg:

Szigligetinél: *Kripka Géza* jh., *Szilágyi Dezső*nél: *Váry F. János* jh., *Nagy Sándor*nál: *Mihovics Ferenc* jh., *Szacsavay Imrén*nél: *Váry F. János*. A temetőben beszélni fognak: *Szolcsányi Hugó* felett *Váry F. János*, dr. *Személyi Kálmán*nál: *Lenkey Arpád*, dr. *Persz Adolf*

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha finom szövetből készült divatos és modern szabású ruhát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van mellékutcában ez a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. *Dus* raktárba megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, double felöltő és divat mellények berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem. Mőhelyemet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkaerők.** Vidékre mintát küldök, esetleg egy jól álló viselt öltöny beküldése elég, erről ujjat készítek. Hítelképes egyéneknek és tisztviselőknak részletre is.

felett: Mihovics Ferenc, Bozóky Lajosnál: Számborovszky Rezső, Domján Jenőnél: Váry F. János, Sebestyén Gyulánál: Kripka Géza joghallgatók.

* Az Oltáregylet munkadélutánja.

A nagyváradai Oltáregylet szerdán szokta tartani munkadélutánjait, amelyeken a nemes lelkű hölgyek egyházi ruhák készítésén fáradoznak. Ma, halottak estéje levén, a munkadélutánt nem tarthatják meg, de az egylet vezetősége felkért bennünket annak közlésére, hogy e helyett pénteken fognak összejönni a szokott helyen, a Sz. László intézetben.

* **A csendőriszkola építése.** A csendőriszkola építését már jóváhagyta a belügyminiszter s most már mi sem áll utjában, hogy az építkezést megkezdjék. Az alapozásokat már meg is kezdték. Vágó József műépítész, a terv készítője, aki az építés felügyeletével és vezetésével is megvan bízva, beadványt intézett Nagyvárad városához és a belügyminiszterhez, hogy a város, illetve a miniszter, alakítsák meg az építő bizottságot; felhívja továbbá Nagyvárad városát, hogy az egyes vállalkozók neveit közölje vele, mert érintkezésbe akar velük lépni, mivel már az építkezést megkezdették.

* **Nem kapnak orvost.** A *bagaméri* körorvosi állásra már kétszer egymásután hirdetett pályázatot az érmihályfalvai főszolgabíró azonban egy alkalommal sem akadt pályázó. Az eredménytelen pályázathirdetésről tegnap tett jelentést a járási főszolgabíró, aki egyidejűleg javasolja, hogy a körorvosi teendőkkel dr. Szirmai Vilmos érsemjéni körorvost bizza meg az alispán.

* **A XI. katolikus nagygyűlés.** A november 12–14-ig Budapesten tartandó XI. katolikus nagygyűlés elnöki megnyitóját *Majláth György* gróf belső titkos tanácsos fogja mondani. Az egyes szakosztályok elnökei az Országos Katolikus Szövetség felkérésére a következők lesznek: I. Hitbuzgalmi és karitatív szakosztály: *Balás Lajos* rosznyói püspök és *Zsembery István* dr a szövetség ügyvivő alelnöke. II. Közművelődési szakosztály: *Várady L. Arpád* dr győri püspök és *Concha Győző* dr udv. tanácsos, egyetemi tanár. II. Szociális szakosztály: *Glattfelder Gyula* dr csanádi püspök és *Zlinszky János* dr a szövetség alelnöke.

* **Az óvodai pótdadó leszállítása.** Az elmúlt év költségvetése tárgyalásánál s azóta több ízben felmerült Nagyvárad város törvényhatóságában, hogy a 3 százalékos óvodai pótdadót le kellene szállítani, mert ma már olyan összegre megy az óvodai pótdadó, hogy az államnak még haszna van belőle, a jelenlegi kilenc állami kiseddóvó fenntartása mellett. A városi tanács most azután kiadta a kérdést a jogügyi bizottságnak, hogy mondjon véleményt, nem lehetne-e az óvodai pótdadó százalékát leszállítani. A jogügyi szakbizottság tegnap délután tanácskozott e kérdésben. Dr. *Thury László* elnöke alatt báró Szentkereszti Zsigmond, dr. *Adorján Armin*, dr. *Dőri István*, dr. *Adorján Emil* voltak jelen. A szakbizottság az iratokból megállapította, hogy bár előzőleg Nagyvárad városa a 10 állami óvoda fentar-

tásáért évi 19000 korona óvodai pótdadót ajánlott fel, a szerződésbe mégis bekerült, hogy a város az 19000 koronán felüli óvodai pótdadóról is köteles elszámolni s a felesleget az államnak befizetni. Ebből azután az következett ma már, 30.000 korona jön be s ennek dacára 10 helyett csak 9 óvodát tart fenn az állam s a múlt évben is 11 koronát szolgáltatott be az állam részére a város. Mivel pedig ebből csak 9400 koronát adott ki személyzeti fizetésre, tehát az államnak 8000 korona tiszta haszna volt. De a pótdadó olyan rohamosan emelkedik, hogy rövid idő alatt eléri az 50–60 ezer koronát, tehát méltányos a szerződést úgy módosítják, hogy a város kevesebb óvodai pótdadót vehessen ki, vagy adja vissza az állam az óvodákat a városnak. Azt hiszik, hogy az állam és a méltányosság álláspontjára helyezkedik, mert ezen a címen nem kívánhat hasznot. Különben két új óvoda felállítása is tervbe van véve.

* **Kinevezés.** A nagyváradai kir. itélőtábla elnöke, a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Acs Nagy Jenő* végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **Munkáskertek Nagyváradon.** A magyar gyáriparosok orsz. szövetségének nagyváradai fióka előterjesztést tett Nagyvárad városához munkáskertek létesítése érdekében. A városi mérnöki hivatal az eszmét helyesli s javasolta, hogy az újvárosi központi temető mögött levő földekből osszon ki a város e célra megfelelő területet. A városi tanács tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel s abban állapodott meg, hogy mielőtt érdemleges határozatot hozna e kérdésben s a dolgot a közgyűlés elé vinné, átír Debrecen városához, ahol már van ilyen intézmény s kérdést tesz, hogy minő feltételek mellett adta a 30 holdat, minő befolyást biztosított magának a város és minő hatása van a munkáskerteknek a munkás viszonyokra?

* **Megszüntetett postaügynökség.** Biharvármegyében, Hegyközpályi községben a postai ügynökség működését mai napon a postaigazgatóság ideiglenesen megszünteti s az ezen postaügynökség kézbesítő kerületébe tartozó Hegyközpályi községet és a közigazgatásilag hozzá tartozó tanyákat, valamint szőlőket a postaügynökség újabb megnyitásáig a Nagyvárad II. sz. pt. hivatali postai kézbesítő kerületébe osztja be.

* **Előkészületek a sorozásra.** A hivatalos lap mai száma hosszú honvédelmi miniszteri rendeletet közöl az 1912. évre vonatkozó ujonccsállítás előmunkálatokról. Bár még nincs megajánlva az ujonccsállítás és megszavazva sem, a hivatalos apparátus már kiveti hálóját az állításkötelesekre, a kik ezidén az 1891., 1890. és 1889-ik évben született fiatalemberekből állanak.

* **Élelmiszereket keres a város.** Az élelmészeti bizottság a drágaságra való tekintettel, azon javaslatot terjesztette a tanács elé, hogy a város szerezzen be bizonyos élelmiszereket, pl. burgonyát, amiket beszerzési áron juttasson a szegény lakosság rendelkezésére. Nagyvárad város tanácsa az ügyet kiadta a gazdasági tanácsosnak. Windisch Márton város-

gazda tudakozódott is, hogy hol lehetne élelmiszert nagyobb mennyiségben beszerezni, de eljárása nem járt eredménnyel. A város tanácsa most a hírlapokban teszi közzé a felhívást, hogy a nagyobb mennyiségű élelmiszerral rendelkező termelők jelentkezzenek a város gazdasági ügyosztályánál.

* **Járványok a megyében.** *Rikosa* és *Szászfalva* községekben a gyermekek között a vörheny járványszerűleg lépett fel. A járási főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánnak és javasolta az iskolák bezárását.

* **Adomány a tűzoltóegyletnek.** Agárdi István úr a nagyváradai önkéntes tűzoltóegylet részére 10 koronát adományozott. Amidőn e szíves adományt itt nyugtatom egyszersmint érte az önkéntes tűzoltóegylet nevében hálás köszönetet mondok, Lukács Ödön parancsnok.

* **A villamosban felejtett tárgyak.** A nagyváradai villamos kocsikban felejtett tárgyakat a villamos vasut igazgatósága elárvereztette s a begyűlt 27 koronát beküldte a városhoz, a szegényalap javára.

* **A népfürdő létesítése.** A népfürdő tervezetét a városi mérnöki hivatal elkészítette s az egész intézmény mintegy 204.000 koronát igényelne. Mielőtt azonban a város elhatározná a népfürdőnek ezen drága terv szerinti elkészítését, tudni akarja, hogy miként alakul a kérdés finansziális része; minő bevételre számíthat a népfürdőnél. Ez okból kiadta a dolgot a városi számvevőségnek, hogy mutassa ki a népfürdő várható jövedelmét.

* **Átalakítások a színházban.** A színházi bizottság tudvalevőleg örömmel fogadta a városi mérnöki hivatal azon tervét, hogy a Szigligeti-színházban a földszinti állóhelyek helyén öt páholyt állítanak fel s ezáltal még a földszinti ülőhelyek is két új kijárót nyernének. Az átalakítás 9800 koronát igényelne. A városi tanács a kérdést kiadta a számvevőségnek, hogy az átalakítási költségek fedezésére tegyen előterjesztést.

* **Agyonszurinak egy legényt.** *Hosszupályi* községből véres, szomorú drámát jelentenek a debreceni kir. ügyészségnek. A dráma színhelye a község kocsmája. Ott mulatott vasárnap a falu fiatalja, a többek között az alig huszonnégy éves *Asztalos Sándor* és *Kovács Sándor*. *Asztalos Sándor* délceg, nyalka legény. Dédelgetett kedvence a hosszupályii nővilágnak és elhódította a Kovács menyasszonyát is. Vasárnap bál volt a nagy kocsmában. Leányok, legények jöttek össze. Kovács is ott volt, de *Asztalos* is. A cigány huzta és az első csárdást a leány *Asztalossal* táncolta. A szegényenpir futotta el Kovácsot, odaugrott a csábitó elé és kését markolatig beledöfte. A szívét és beleit érte a gyilkos acél s a szerencsétlen fiú rövid idő alatt kisenvedett. Hiába-
való volt minden orvosi segély, az életnek megmenteni nem lehetett. A gyilkos fiút a csendőrség letartóztatta. Beismerte szörnyű bűnét és azzal védekezik:

— Megcsufolt, csúffá tett a cudar!

A hatóság természetesen azonnal megindította a legszigorubb vizsgálatot és a hulla felboncolását rendelte el. A boncolásnál megjelent az ügyészségi orvos, a vizsgálóbíró és

Nagyvárad legszolidabb és legkellemesebb szórakozó helye az

ERDÉLYI BOROZÓ

Nagy Sándor-utcza 4. sz.

megállapították, hogy a falu legényét, a pályii leányok dédelgetett kedvencét, Asztalos Sándort, a vetélytárs gyilkos acélja ölte meg.

* **Cipészipari és bőrszövetkezet Nagyváradon.** A nagyvárad ipartestület cipészipari szakosztálya, vasárnap délután rendkívüli gyűlést tartott az iparkamara helyiségében, nagy érdeklődés mellett, amelyen közel 200 cipész-iparos volt jelen, a gyűlés napirendjének főpontja volt, hogy egy cipészipari termelő és bőrszövetkezetet alakítsanak, *Stágl Kálmán*, mint a szakosztály elnöke terjesztette elő az ügyet a közgyűlésen, továbbá *Ujlaky István*, *Urán Mihály* és *Fehér Jenő* cipész-iparosok ismertették a jelenlevőkkel a szövetkezésnek a cipész-iparosságra nézve rendkívül fontosságát és hasznos következményeit. *Buday Tibor* pedig a kérdés gazdasági oldaláról tartott tartalmas beszédet. Mivel cipész iparosaink is látják, hogy a gyáripar erős fejlődése, a cipész kisipar továbbfejlődését megakadályozza a csakis szövetkezés útján biztosítható a kisipar fejlődése, a közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy a szövetkezet megalakítását kívánja a utasítja az elnökséget a további intézkedések megtételére.

* **Elűtötte a kocsit.** Tegnap este 6 óra tájban a nagypiactéri rendőrszem értesítette a mentőket, hogy Torna utca piactér felőli sarkán egy szekér elűtött egy munkást. A mentők rögtön kimentek a helyszínre és a sérültet beállították a biharmegyei kórházba. Itt megállapították, hogy *Tóth Jánosnak* hívják és hegyközsáldobágyi illetőségű. Sérülése 8 napon túl, de 20 napon belül gyógyul. A vizsgálatlan kocsis ellen a rendőrség az eljárást folyamatba tette.

VOSZKA FERENCZ

czipő- és csizmaárul
meglepő szolid árban
előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ
TELEPHON 1133. TELEPHON 1133.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.,

Rimanóczy műbutorgyár.

:- Állandó bútorkiállítás. :-
I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.
Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.
Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.
:- TELEFON: 796. :-
Költségvetés díjtalan.

* **Az ideoi szép őszi napokat** legkellemesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szives pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **Október** havában megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkeztek. Kérjen mutatványszámot. **Benkő Artur.** Telefon 870.

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csak **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcaén kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ös 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségűért a cég neve garancia Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. ::
Telefon 635. 550

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legizlesebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petrolénmra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. I. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSONT KÖLCSÖNT folyósítat.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető ur közönséggel, hogy az őszi és téli szöveteim megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyisintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálom.
Telefon 11-41. | Telefon 11-41.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izlése kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtunk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

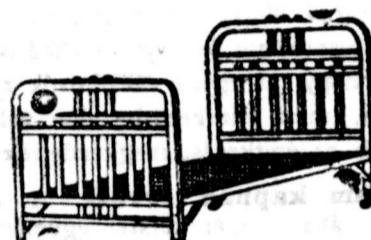
cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Ováry Testvérek kályhás iparosok**

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székronyágy 3 matracral 20 korona

Sodronybetűt 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: d. u. Moluár és gyermeke, este: Szentbernáti barátok.
Csütörtök: Szentbernáti barátok.
Péntek: Artatlan Zsuzsi.
Szombat: Tilos a csók.
Vasárnap: d. u. Babuska, este: Artatlan Zsuzsi.

Szentbernáti barátok.

A vásári ponyváról a Szigligeti-színház lovtárába került egy szindarab s a lovtárból most színre hozták, hogy ismét visszajusson előbbi méltó helyére. Ma már egy darab, csak azért, mert a papokat üti, nem lesz jóvá s csak alantos izlésűek tetszésére aspirálhat. Azért nem is értjük, milyen dramaturgiai zsenialitásnak köszönhetjük, hogy három estén át öt-öt felvonásban kell egy gyenge drámai tükölményt végigunakoznunk, csak azért, mert egy csomó jellemtelen, alattomos ember papi ruhába van benne öltözve.

Az alapgonddal elég jó drámai téma volna: a szerzetesi pályára készülő, de az utolsó pillanatban a nehéz kötelességek sulya elől visszarettenő ifju lelki küzdelmei méltók a drámai feldolgozásra, de ehhez író kell, nem ponyva firkász, aki hazug tendenciával vél sikert elérni a hiányzó írói tehetség helyett. Az előzetes színházi értesítések, melyeket jöhiszeműleg lapunk is közölt, szenzációsnak ígérték a darabot.

Nem ismerjük ezen értesítések íróját, de az izlést most már ismerjük. Azt is elismerjük, hogy a nagy beharangozásra sokan becsődültek tegnap a színházba, de résben bosszankodva távoztak. Olyan is akadt, akinek tetszett a darab. Hogyne, hiszen Váradon vagyunk. Ez azonban izlés dolga, amiről már csak azért sem vitatkozhatunk, mert így is érdemén felül sokat foglalkoztunk a darabbal. — 8.

Molnár és gyermeke. Ma délután a halottak ünnepe előestéjén félhelyárral adják elő a Szigligeti színházban a Molnár és gyermeke című romantikus angol drámát, ezt a hagyományos meghatározó halottaknapj színjátékot. A látványos és nagyhatású dráma előadása délután 3 órakor kezdődik.

TANÜGY.

Iskolaszentelés. Szép ünnepély folyt le Békésszentandrás községben október 29-én, midőn Szirmai L. Arpád szarvasi esperes-plébános a hitközség által 14 ezer korona költséggel épített 6-ik iskolát az előirt szerződés szerinti beszentelte. Miután a hívek előzetesen értesítve voltak a szentelésről, körmenetileg kivonultak a templomból az új iskolához az esperes vezetésével a helybeli lelkészek dr. Dünay Alajos, szentszéki ünnök, plébános és Heiler Nándor káplán segédlete mellett. Ott volt a hitközség apraja nagyja, kikhez az esperes a szertartás végezte után remek beszédet mondott az iskola jelentőségéről s a szülők kötelességéről az iskolával szemben.

A régi rend a községi elemi iskolákban. Nagyvárad város községi iskoláinak új tanóra beosztása még most sem készült el, dacára, hogy már a harmadik hónapja köszöntött be a tanévnek. A tanestület előterjesztése folytán az iskolaszék kísérletképpen megengedte, hogy a községi elemi iskolákban csak délelőtti vonják össze a tanítást, a tanfelügyelőség azonban ezt igen helyesen csak úgy engedélyezi, s ilyen feltétel alatt egyezett bele az iskolaszék is, ha az összes tanórák délelőtti tartatnak, tehát a vallásitanítás is beosztható a délelőtti tanrendbe. Tegnap ismét értekezletet tartottak a városházán a községi iskolák tanítói, igazgatói és előjárói, hogy a tanrendet összeállítsák, azonban eredményre nem tudtak jutni, mert jóllehet, hogy a katolikus gyermekek hitoktatását eilehetne látni, de a protestáns és zsidó felekezet nem rendelkezik elég hitoktatással. Így legalább is ez évben nem lehet szó a délelőtti oktatásról, hanem marad a régi rend. Különbösen az új rendszernek nem sok haszna és értelme van mindaddig, amíg az állami és felekezeti iskolák is nem fogadják el a délelőtti egyfolytában való oktatást. Erre pedig alig van kilátás.

MULATSÁG.

A jogászfisú hangversenye.

Nagy buzgalommal fáradozik a jogászfisúság a november 5-iki hangverseny rendezésén. A segítő-egyesület javára rendezett hangverseny sikerét a következő tartalmas, változatos és nívós műsor garantálja:

Wallace Maritana nyitány. Előadja a posta és táviratizetek zenekara. Felolvasás. Tartja Franyó Zoltán. Duett Beethoventól. Előadják: Zay Margit urleány (zongorán) és dr. Mezey Zsigmond (hegedűn). Bíró előtt. Szavalja Váry F. János. Versek. Kötevéből felolvassa Branyicsky Dezső. A Nagyvárad Kamarazene Tár-

saság (Quartett). Enek szóló (operette áriák). Eneklő Horváth Mici urleány. Zongorán kíséri Várad Aladár. Ernst-elégia. Hegedűn előadja Fejér F. hegedűművész. Nagy duett. Eneklők: F. Károlyi Leona urasszony és dr. Krüger Jenő. Zongorán kíséri Várad Aladár.

A hangverseny kezdete este 9 órakor lesz. A helyárak a következők: Személyjegy 2 kor., családjegy 5 korona, táncosjegy 1 korona. A jegyek előre válthatók a jogakadémián. Felülfizetéseket köszönettel vesz és szokott módon nyugtáz a Segítő Egyesület. Felülfizettek eddig: dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t., Bunyitay Vince, Grócz Béla és Spett Gyula kanonokok 10—10 koronát és dr. Vály Péter 5 koronával.

Igazságszolgáltatás.

Lefülelt pénzhamisító banda.

Tizkoronás aranyakat hamisított három falusi asszony.

Ki hitte volna, hogy a falusi asszony népség még erre is képes?! Pénzt hamisítani. Itt Biharmegyében történt ez eset az év augusztus havában Felsőpatakon. Három asszony nagy titokban elhatározta, hogy ők véget vetnek a szegénységüknek és rövid idő alatt finom, csábitó, csengő aranyakat fognak szerezni, illetőleg csinálni.

Mulkuczsa Demeterné volt az első értelmi szerzője a pénzhamisításnak, aki azután segítő társakat talált magának Dungi Istvánné és Bután Miklósné, a bíróné személyében. A bűnyűben még egy negyedik személy is szerepel, Nyéki Virág öt azonban a bíróság a mai tárgyaláson felmentette a vád alól. Mulkuczsa Demeternének volt finom pénzhamisító szerzője, tudta a receptjét is, hogy hogyan és miből csináljanak jó olcsón, sok drága aranyat. Mert nagyon csábitotta őket az arany, a tizkoronás arany csengése. Igaz, hogy az arany-pénz, amit ők csináltak nem csegett, csak kongott, de különben teljesen olyan volt, mint az igazi, valódi, hamisítatlan körmőci arany. A három asszony azután összebujt, sugtak-bugtak és Mulkuczsa Demeterné rá is vette őket az aranycsinálásra. Szívesen összetették az olcsó anyagiért, no meg a fáradságért járó pénzeket, hisz megkapják ők annak a tizszeresét is nem sokára. Minden készen volt már megbeszéltek a tervet részletesen, és kitűzték a napot is, amikor hozzáfognak a munkához. Csak hogy nem ment egész titokba a dolog.

A falusi ember különben is gyáva, vó természetű és nagyon feltűnt egyiknek-másiknak, hogy ezek az asszonyok nem törhetik jóban a fejüket. Hogy, hogy nem a csendőrség tudomására jutott, hogy miben sántikál a három felsőpataki asszony, sőt azt is megtudták, hogy mikor és hol fogják az olcsó aranyat csinálni.

Igy történt azután, hogy egy szép augusztusi napon a csendőrök hirtelen-váratlan megjelentek Mulkuczsné portáján és éppen aranycsinálás közben lepték meg az asszonyokat.

Már száz darab tizkoronás arany volt készen, amikor a csendőrök rajtaütöttek az aranycsináláson. A bűnjelket természetesen lefoglalták, s így nem került a pénzből egy-

sem forgalomba, a bűnös asszonyokat pedig le tartóztatták.

Ma volt ez ügyben a fő tárgyalás a kir. törvényszék büntető tanácsa előtt, Vámosi Mihály törvénysz. bíró elnöke alatt. A bíróság hosszú tárgyalás után Mulkuczsa Demeternét 7 havi, Dungi Istvánnét és Bután Miklósnét pedig 6—6 havi börtönrre ítélte. A negyedrendű vádlottat, Nyéki Virágot, aki azzal volt vádolva, hogy segített a pénzhamisításnál, a bíróság felmentette.

Beöthy László mandátuma. A hosszú-pályi-i kerületben az általános választások idején Beöthy Lászlót választották munkapárti képviselővé. A kisebbségben maradt Justh-párt azonban, melynek Fisch Ernő volt a jelöltje, a választást petícióval támadta meg. Azóta, amint ismeretes, Beöthyt kereskedelmi miniszteré nevezték ki s ennek folytán — mint a törvény előírja — lemondott a mandátumáról, hogy magát új választásnak vesse alá. A lemondással érdekes helyzet állt elő; felvetődött ugyanis a kérdés, hogy mi történjék a petíciós eljárással. Tegnap tárgyalta az ügyet, Zachár tanácselnök előklésével, a Kuria II. választási tanácsa. A peticionálók képviselője, Aigner Adolf hosszabb beszédben érvelt amellett, hogy az adott viszonyok közt a Kuria csakis akként dönhet, hogy a mandátumot a kisebbségben maradt Justh-párti jelöltnek ítéli oda. A tárgyalás eredménye az, hogy az eljárás megszüntetését mondta ki a Kuria s a peticionálókat elutasította és a 32000 koronára menő költségekben elmarasztalta.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézet.

Üvegcsiszoló és tükör áruháza.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezésék készítésére, művészies és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Dr. Balla Vilmos

fül-, orr- és gégeorvos

BERLINBŐL

hazaérkezett és

rendeléseit ismét megkezdte.

TÁVIRATOK.

Az osztrák kormány lemondása.

Bécs, okt. 31. (Saját tudósítónktól.) Az osztrák kormány lemondott, mert a miniszterelnöknek nem sikerült a pártokkal megegyezni.

A kabinetiroda főnökhelyettese.

Budapest, okt. 31. Tegnap délelőtt báró Skerletz Iván, a kabinetirodában Daruváry osztályfőnök helyettese, jelentkezett a Felsőházban szolgálati tételre. Hivatalát holnap foglalja el. Idehaza a miniszterelnökségen Skerletzet Drasche-Lázár Alfréd miniszterelnökségi titkár helyettesíti.

Megölte a széngáz.

Arad, okt. 31. Máriaradnán Asztalos Antal ittasan hazabotorkálva a vasuti töltés mentén lévő szénsalaktömegre dől, amelyből a kitóduló széngáz megölte. Asztalos jómódu földbirtokos volt, de elpazarolta vagyonát és most mint napszámos tengette életét.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy a francia vámhatóságokra vonatkozó azon rendelkezés életbelépése miszerint a f. évi november hó 1-től az áruküldemények göngyületének mérlegelése nem darabpróba szerint, hanem egyenként vitetik keresztül, a francia kormány újabb rendelkezése folytán 1912. évi január hó 1-ig lett kitolva. Nagyvárad, 1911. október hó 31. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapestben

A gabonatörszén tegnap nagyon vontatott volt a hangulat. Készáru forgalom 28 ezer mázsa 5 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők sárlata:

Októberi buza	— — —	11.88
Áprilisi buza (1912)	— — —	11.86
Októberi rozs	— — —	10.33
Áprilisi rozs	— — —	10.33
Októberi zab	— — —	9.57
Áprilisi zab	— — —	9.56
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.54
Augusztusi tengeri	— — —	8.60
Augusztusi repce	— — —	14.60

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	841 —
Osztrák hitelrészvény	— —	643 —
Jelzálogbank	— —	482 —
Leszámitoló és pénzváltó	— —	571 —
Salgótarjáni kőszén	— —	675 —
Osztrák államvasut részvény	— —	719 —
Közuti vasut	— —	789 —
Beocsini cement	— —	— —
Rimamurányi vasmű	— —	619 —
Városi vasut	— —	415 —

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás)

11

Mig aránylag szegény volt, nevetségesnek és becstelennek tartotta volna oly házakkal lépni összeköttetésbe, melyek azt hitték, hogy bármi tekintetben, felülmulják őt; mihelyt gazdag lett, mindazokkal egyenjogúnak tartotta magát, akik csak rangjok és birtokaiknál fogva kitűntek. Kötelességének ismerte házának lényét a hatalmában levő eszközök mértéke szerint emelni; és mivel most eszközei birtelen oly jelentékenyen szaporodtak, eltökélte, hogy ezen vélt kötelességei egész terjedelmében teljesíteni fogja.

Hogy eközben szivtelenségre és igazságtalanságokra is ragadtathatik, az eszébe sem jutott; mert azon nézetből indult ki, hogy még csak most kezd első és legfőbb kötelességének mindent feláldozni. Azt tudta, hogy Miksa némi tekintetben hasonlít hozzá, és sok nézetében osztozik s hitte, hogy fiának Helén iránt való szerelme, kit gyermekévé óta ismert, inkább nyugodt, testvéri, érzelem, mint szenvedélyes hajlam; úgy gondolta tehát, bár neje komolyan állította az ellenkezőt, hogy Miksával nem lesz nagyon nehéz harca.

Midőn Miksa belépett, s szilárd, kérdő tekintetét atyjára vetette, a báró azonnal felelt:

— Hogy mit akarok neked mondani? Miksa! Először is a legfontosabbat. Még ma irnod kell a v... i erdészeti tanácsosnak, hogy neked egyelőre bizonytalan ideig szabadságot adjon, s aztán gondoskodjék róla, hogy eddigi állásodtól minél hamarabb fölmentessél. Most már nem kell többé a ros... gondozott királyi erdőkben kószálnod; saját erdeinket kell rendben tartanunk.

— Igen, atyám! haladéktalanul teljesíteni fogom óhajtsodat.

— Holnap L... be utazunk, hogy az ottani törvényszéktől és a hagyományozónak ott lakó ügyvédétől átvegyük a szükséges okmányokat. Aztán, körülnézzük a két legfőbb birtokot, és kiadjuk a szükséges parancsokat, hogy a randeni vár lakható állapotban tessenék. Páratlan szép fekvése van, és jövőben nyári tartózkodási helyünk lesz.

— Ennek örülni fog édes anyám: azt hiszem igen jól ismeri Radtont, még fiatal korából.

— Igen. Aztán a fővárosba megyünk, szállást fogadunk, és illően berendeztetjük, hogy körülbelül négy hét múlva elfoglalhassuk. Még e télen nem igen lesz szükségünk nagy és különösen lényes termekre, mert megholt unokatestvérem iránt való tekintetből, a világba nem mehetünk, és társaságokat nem fogadhatunk. Két, három szoba anyádnak és nekem, kettő neked, és egy salon elég lesz.

— Helére nem gondolsz? atyám!

— Helére? — kérde a báró és nagyon ros... csodálkozással tekintett fiára.

— Azt gondolom-e, hogy ő velünk jön?

Az már csak még sem illenék.

— De atyám! hol találhatna Helén illőbb helyet, mint édes anyám ótalma alatt, kitől gyermekévé óta egy napig sem volt távol?

— Ennek pedig most meg kell történni, — mondá a báró szigorú határozottsággal. — És minél hamarabb megtörténik, annál jobb.

(Foly. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. A. Helyben. Tegnap készségesen közöltük volna az idejében beküldött tájékoztató cikket egész terjedelmében, ki is volt az szedve, azonban a közlemények nagy halmaza miatt — sok más érdekes hírrel együtt — kimaradt. Most ezután ilyen formában már idejét multá, változott is némileg a helyzet, azért más alakban foglalkozunk vele.

Központi fűtés alacsony nyomású gőz és melegvíz fűtések. Szellőző berendezések. Központi melegvízkészítő telepek. Szárító telepek mindenféle célokra. Eredeti **Meidinger-kályhák**, Meidinger töltő, szellőző és szabályozó kályhák és kaloriferek. Folyton-égő (Dauerbrand) kályhák. Legolcsóbb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell befűteni és egész télen át ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vértés

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI. Andrássy-ut 41. sz.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Központi Takarékpénztári részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszo... sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézetbeli részvény fog kiadtni.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítani óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiekkel azonos nevekre állittatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézetbeli részvény a régitől eltérő más névre állittatik ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Formára és tartósságra felülmulhatatlanok a MOSKOVITS

anatomiai czipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazár-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyar részvénytársaság.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

Előnyös amortizációs kölcsönöket nyújt és konvertál házakra, földekre és építkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készpénzzel szolgál felvilágosítással:

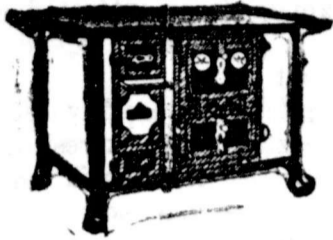
Breitenstein Frigyes,
Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.

Telefon: 1054.

Urak, gazdák, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodában
Sas palota

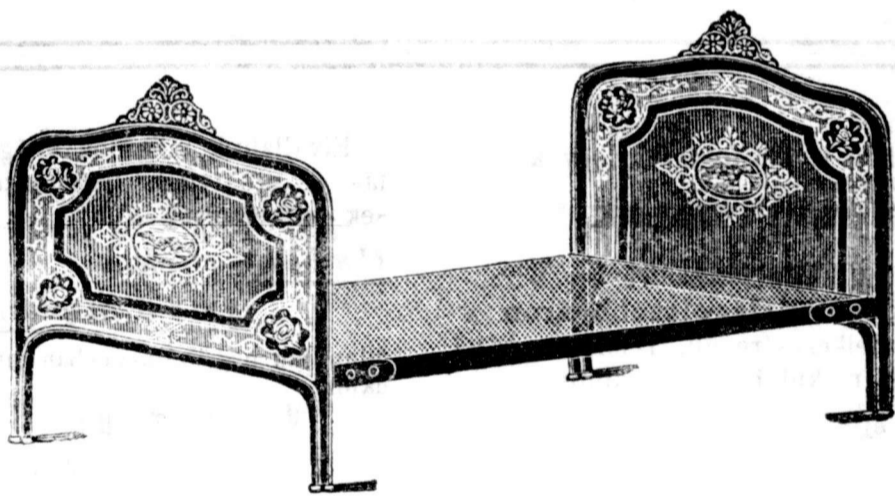
esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a

Rákóczi-ut 13-ik szám alatt

Weiszlovits - palotában

vas- és rézbútor kiállításunkat

folyó hó 15-én megkezdjük. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű

árakat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-pamlag kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül
maradunk
Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit crém	40 >	1 Gillette utánzatú borotva készülék	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana crém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé hajszkefe	20 >
8 > Thymol	20 >	1 dob Lickner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatin	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	55 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Picavan	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	85 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Jera violette brillantín	80 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantín	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumieső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellátása, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legelegánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúkbán.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22. kor.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyár részvénytársaság
NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FIÓK.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közelműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokát és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavító műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
lítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

161

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4. méretűtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Szabadalmazott
folyton-égo

Meteor
Kályhák

Sz. 1166.

**KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZÖK
FAKOSARAK
SZÉNTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN**

Szabadalmazott
folyton-égo

Meteor
Kályhák

Sz. 71-79

Sz. 1174-1176.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében N. Vár, Rákóci-ut.